

Utdrag av finansminister Prytz' P.M. av 13. september 1943 forsåvidt angår

IV. Tanker om Europas nyordning.

Det har ofte vært tale om "Neuordnung Europas" uten at det egentlig har vært definert nærmere hvordan denne nyordning egentlig skulde gestalte seg. De fleste tyskere som behandler Spørsmålet, framkommer med en hel del selvsagt riktige premisser, men trekker ingen konklusjon.

Det må være klart at en nyordning av Europa ikke er noe som lar seg gjennomføre pr. et bestemt tidspunkt. Nyordningen vil skje gradvis og danne en kontinuerlig utvikling som det muligens vil ta generasjoner å fullføre. Når jeg i det følgende taler om nyordning, mener jeg den nyordning som kan og bør settes i verk delvis allerede nu mens krigen pågår og forøvrig snarest mulig etter krigens avsluttning. Jeg vil i det følgende i noen punkter omtale min mening om disse ting.

1. Utenriksvesenet.

De europeiske stater som kommer til å omfattes av nyordningen, må selvsagt føre en felles utenrikspolitikk. Dette er ikke ensbetydende med at de må ha felles utenriksvesen. Hvert land bør av taktiske hensyn om mulig få beholde sin diplomatisk representasjon. Kontinentets felles utenrikspolitikk kan sikres ved direktiver etc. fra en sentralledelse og de enkelte lands utenrikspolitiske virksomhet kan statutmessig begrenses slik at det blir klart definert hvilke områder vedkommende land selv har det fulle herredømme over. Den konsulære representasjon bør hvert enkelt land selv ha det fulle herredømme over. Den bør være underlagt vedkommende lands diplomatiske representasjon. Den ordning som England og dets dominions har for sitt utenriksvesen vil kunne gi betydelig vegledning ved behandlingen av spørsmålet om hvorledes den europeiske nyordning bør være på dette område.

2. Militærvesenet.

Den militære makt må av hensyn til sin effektivitet være ensartet oppbygget og utdannet. Dette medfører at bestemmelser om utdanning, våpen og utstyr for hver våpenart må treffes av en felles våpeninspektør, som til sin rådighet må ha en for de deltakende stater felles våpenstab.

Kommandoen skulle derimot ikke behøve å være felles i fredstid. Jeg kunne tenke meg at det aktive flyvåpen og marinen også i fredstid var samlet under enhetskommando, men at det passive flyvåpen (flak og liknende), kystartilleriet, og hæren var underlagt vedkomende lands regjering. Befalet bør være nasjonalt rekruttert også til de våpenarter som i fredstid har enhetsledelse. Kommandospørget bør være landets sprog, helst også ved våpenarter hvor det er enhetsledelse.

3. Valutaunion.

Det vil sikkert bli valutaunion i en eller annen form mellom de stater som omfattes av nyordningen i Europa. Denne må være slik at det enkelte land i Unionen er avskåret fra å kunne øve innflytelse på et annet lands valuta. Hvordan valutaforholdet eller-s skal ordnes, vil bl.a. være avhengig av spørsmålet om hvilken rolle gullet etter krigen skal spille som internasjonal verdifaktor. Det er på dette område utarbeidet en tysk, engelsk, amerikansk og kanadisk finansplan. Jeg antar for min del at det vil vise seg nødvendig og riktig i en eller annen form å finne fram til et system med "managed currency", og under ledelse av en sentral bankinstitusjon for nyordningens stater, hvori de forskjellige lands seddelbanker er representert.

4. Tollunion.

I forbindelse med de foran nevnte tiltak, vil det etter krigen sikkert også bli spørsmål om tollunion i en eller annen form mellom de stater i Europa som skal omfattes av nyordningen. Jeg er ikke i tvil om at "tollkrig" i virkeligheten har vært en av de vesentligste krigsårsaker i den moderne tid. Det som her er viktig er at muligheten til å føre egentlig tollkrig innen nyordningens lande blir utelukket, og at tollsatsene mellom disse land etterhvert blir redusert til de minst mulige, samtidig som at tollsatsene for de oversjøiske importvarer til disse lande blir mest mulig ensartet.

Det må imidlertid bli anledning til å ha en passende beskyttelsestoll til vern om de næringer som er uomgjengelig nødvendig å holde oppe under en krisesituasjon. For oss her i Norge vil det bl.a. være nødvendig å ha beskyttelsestoll på de fleste landbruksprodukter samt importerte råvarer til kraftfôr og kunstgjødsel.

I den utstrekning det ikke støter an mot tollunionens øvrige deltakere, må det for hvert land også bli anledning til å opprettholde noen fiskaltoll på de importvarer som økonomisk spiller størst rolle. Våre tollinntekter svinget før krigen mellom ca. 100 og ca. 150 millioner kroner. Av dette beløp utgjorde fiskaltollen på sukker og kaffe alene 40 - 45 millioner.

5. Retten til næringsutøvelse.

Innen nyordningens stater må det bli en vid adgang for de enkelte lands statsborgere til å kunne drive sin næring hvor som helst i storrummet. Dette må ikke misforståes derhen at jeg mener at tyskerne etter krigen eksempelvis skal ha videst mulig rett til å etablere seg på det økonomiske område hos oss eller vi i Tyskland. Her vil det nokk bli nødvendig med nasjonale restriksjoner i lang tid framover. Det jeg sikter til er at innvånerne

i alle nyordningens stater på like fot må være berettiget til økonomisk å utnytte koloniområder som ligger utenfor den egentlige unions landegrenser, eksempelvis eventuelle protektorat- eller mandatområder i øst.